

ÇOCUĞUN KENT PLANLAMASINDAKİ YERİ NEDİR?

WHAT IS THE PLACE OF THE CHILD IN CITY PLANNING?

Büşra ÇAĞLAR

* Mimarlık Fakültesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, TÜRKİYE,

Geliş Tarihi : 28.10.2020

Kabul Tarihi : 29.10.2020

ÖZET

Bu çalışma kent tasarımı yaparken çocuğun kent içindeki rolünün önemine değinilmiştir. Makale de ilk olarak çocuk, kent, çocuk dostu kent gibi kavramlar açıklanmıştır. Çocukların oyun alanlarının tasarımı, mesafe uzaklığı gibi etmenlerin çocuğun tüm yaşamına nasıl etki ettiği ele alınmıştır. Farklı yaş gruplarına farklı yeteneklere sahip çocukların ortak oyun alanlarında birleştirilmesi, herkes için erişilebilir bir tasarımın önemi üstüne durulmuştur. Zaman içinde kentteki hızlı insan popülasyonunun artışı yeşil alanların ve açık oyun alanlarının azalmasına yol açması zihinsel gelişim ve bedensel gelişimin olumsuz yönde ilerlemesine yol açmıştır. Oyunun çocuk için anlamı, önemine değinilmiştir. Sokak kültürü artan trafik, kalabalıklaşma gibi nedenlerle yok olmuştur. Yeniden canlandırmak için alınan önlemlere değinilmiştir. Tasarımcının kendi çocuk olduğu döneme ait sorunlarını ele alarak bunları geliştirerek tasarım yapması, çocuğu kentle birleştiren oyun mekanları oluşturmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Çocuk, Kentleşme, Çocuk Dostu Kent, Oyun Alanı, Şehir Tasarımı*

ABSTRACT

In this study, the importance of the child's role in the city was mentioned while designing the city. In the article, firstly, concepts such as child, city and child friendly city are explained. How the factors such as the design of the playgrounds of the children, the distance of the distance affect the whole life of the child are discussed. The importance of a design that is accessible to everyone is emphasized by combining children of different ages with different abilities in common playgrounds. The increase in the rapid population of people in the city over time led to the decrease of green areas and open playgrounds, and it led to the negative development of mental development and physical development. The meaning and importance of the game for the child are mentioned. Street culture has disappeared due to increased traffic and crowding. The measures taken to revive are mentioned. The design of the designer by addressing the problems of the period when he was a child and designing them must create playgrounds that connect the child with the city.

Keywords: *Child, Urbanization, Child Friendly City, Playground, City Design*

1. ÇOCUK VE KENTLEŞME KAVRAMLARI

1.1. Çocuk Kavramı:

Çocuk, genellikle bebeklik ve ergenlik çağıları arasında bulunan insana denir. Zaman sınırlaması net şekilde yapılmamaktadır. Göreceli bir kavram olmasına rağmen Birleşmiş Milletlerin raporunda 0-18 yaş arasındaki insanlar çocuk olarak kabul edilmektedir.

Çocuk ve haklarını incelemek istediğimizde ilk bakmamız gereken belge Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihindeki Çocuk Haklarına Dair Sözleşmedir. Bu sözleşmeye göre on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılmaktadır. (Madde 1) Türk Medeni Kanunu'na göre de reşitlik yaşı Türkiye Cumhuriyetinde de on sekizdir.

Çocuk haklarına göre şehir, kent düzenlemeleri yapılmalıdır. Çocukların sıfır on sekiz yaş aralığında olduğunu düşünürsek onları korumayı amaçlayan şehir planlaması yapılmalıdır. Şehir planlamasının da yanı sıra hukuk planlaması da buna göre yapılır. Gelişmiş her ülke hukuk planlamasını çocukların bütün haklarını gözeterek hazırlamalıdır. Çocuklar her millet için önemli bir ögedir. Geleceğin şekillendiricilerinin kent içindeki rollerini göz ardı etmemeliyiz. Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'de çocuklar için, "Vatanı korumak, çocukları korumakla başlar." "Ey yükselen yeni nesil, gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk; onu yükseltecek ve sürdüreceksiniz!" gibi önemli sözler söylemiştir. Ulu Önder Atatürk'ün bu sözleriyle de çocukların kent, yaşam içindeki önemini görmekteyiz.

1.2. Kentleşme Kavramı:

İnsanların köyden kente göç etmesiyle kentleşme kavramı ortaya çıkar. İnsanlar için zaman içinde kent daha kullanışlı hale gelmiştir. Sosyal olanakların oluşu, eğitim, sağlık olanaklarının daha kolay olması, yolların kullanılabilirliği gibi etkenler insanların kente göç etmesini sağlar.

Kentleşme hareketlerini birçok neden oluşturur. Bunlara örnek olarak ekonomik nedenler, siyasi nedenler, teknolojik gelişmeleri verebiliriz. Kentleşmeyi Türkiye'deki rolüne bakmak istersek 1950'lerden sonra köylerden kente çok hızlı bir göç başlamıştır. Bunun nedenlerini makineleşmeyle ortaya çıkan köydeki işsizlik, düşük kazanç sağlama, işlerin mevsimlik oluşu, eğitim, sağlık gibi hizmetlerin köyde yeterli olmayışı, daha çok genç nüfusa hitap eden tiyatro, sinema gibi sosyo-kültürel etkinliklerin köyde gerçekleştirilmemesi olarak sıralayabiliriz.

2. ÇOCUK VE KENT İLİŞKİSİ

"Kentsel nüfus oranlarını incelediğimizde çocukların büyük bir alan kapladığını görmekteyiz. Bebek, çocuk ve yaşlılar nüfusun yaklaşık %37,5'ini kaplamaktadır." (TÜİK, 2012) Ancak kent planlaması yapılırken en çok ihmal edilen de çocukların kentle olan ilişkisidir. Bunu zaman geçtikçe çocukların sokaklar, bahçelerden kapalı bir mekana geçmesinden anlamaktayız. Çocuklar yakın çevresinde güvenli açık alanlara sahip değillerdir. Gün geçtikçe kalabalıklaşan yollar, büyüyen binalar, artan araba yoğunluğu çocukları eve itmektedir.

Çocukların yaş, güç gibi özellikleri sebebiyle toplum içinde korunmasız ve dezavantajlı bir konumdadırlar. Çocuklar yetişkin bireylere oranla daha farklı, geniş, güvenli mekanlara ihtiyaç duyarlar. Çocuğa ait oluşturulacak yapılar eğitimi, sağlığı, kültürü içinde bulunduran kamusal mekanlar ve oyun oynayabilecekleri açık alanlardır. Çocukları her yaş grubuna göre ayrı ayrı değerlendirip mekan tasarımı yapılmalıdır. Yaşı artan bireyler giderek toplumun bir parçası haline de geldiği unutulmamalıdır. Mekan tasarımında etkin rol oynayan devlet, eğitimci, tasarımcı eskiden bir çocuk olduğunu unutmamalıdır. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, yaşına uygun etkinliklerde bulunma, kültür ve sanatsal yaşama özendirme gibi haklar tanırlar. Çocuklar için boş zamanı değerlendirme, dinlenme, sanata ve kültüre ilişkin etkinliklere katılma konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler. (Madde 31)

Kentin küçük bir bölümünü dahi incelemek bile göreceğimiz şey çocuklara ait alanların ne kadar yetersiz olduğudur. Günümüzde giderek artan betonarme yapılaşma çocuklara ait park alanlarının yok olmasına yol açmıştır. Bu yapılaşmanın hızlı artışı gelecek nesillere bırakacağımız çocukların en çok ihtiyaç duyduğu doğal çevrenin tahribine de yol açmaktadır. Eğitimin tek düzeleşmesi, var olan birçok devlet okulunda yeşil alan dahi bulunmaması bizi en çok endişelendiren şeylerden biri olmalıdır. Oyun, çocukların sosyalleşmesini, paylaşımcı bir insan olmasını, çevresiyle iletişimi nasıl kuracağını göstermesini ve tabii ki beden gelişimini, ilgi alanlarını fark etmesini, hayal gücünü kullanmasını sağlar. Ancak oyun alanları çocukların yaş gelişimine uygun hazırlanmalıdır. Sağlıklı bir 15 yaşında çocuğun 3-4 yaş aralığındaki çocukla aynı alanda oynaması beklenmemelidir. Bireylerin istek, yaş, ihtiyaç gibi etkenleri dikkate alınıp tasarlanmalıdır. Bu sayede çocuğun aitlik kavramı da ortaya çıkmaktadır. Kendini güvende hissettiği bir ortam sağlanmış olacaktır.

Bir bireyin karakterini oluşturduğu, hayatını şekillendireceği, yeteneklerini keşfedeceği en önemli yaş aralığı sıfır on sekiz yaş arasındadır. Türkiye’de kentsel yaşamı inceleyerek bir çocuğun suça itilmesini sağlayacak ekonomik, sosyolojik, psikolojik birçok etmen vardır. Çocuklar çevresindeki mekanlardan oldukça etkilenmektedir. Çocuğun ait hissettiği evi merkez alarak düşünersek yakın çevresindeki tüm mekanları iletişimi güçlü, güvenli alanlar tasarlanmalıdır. Mutlu, kendini güvenli bir yere ait hisseden çocuğun etkileneceği olumsuz özellikleri en aza indiririz.

Çocukların oyun alanlarını açık mekanlar ve kapalı mekanlar olarak ikiye ayırabiliriz. Bundan en erken 10 yıl öncesine bakarsak çocukların eskiden açık mekanlarda oyun oynarken günümüzde çevrenin olumsuz etkisi, artan trafik gibi sebeplerle çocuk oyun alanları kapalı mekanlara dönüşmüştür. Önceden bahçe, sokak, avlu, boş arazi, bağ, kır, cami önü, ağaçlık alanlar, kaldırımlar çocuklar için bir oyun alanı oluşturmuştur. Zaman içinde çocukların kapalı alanlara hapsolmuş duruma gelmesi çocuğun zihinsel, bedensel gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Çocuk oyun alanlarını amaçlarına göre ve büyüklüklerine göre oyun alanı olarak sınıflandırmak mümkündür. Öncesinde söylediğimiz gibi oyun alanları çocukların istek, ihtiyaçlarına göre oluşur. Eğitim yapılarını çocuklara sevdirmek ayrıca oyunla eğitimi de gerçekleştirmek için oluşan geleneksel oyun alanları oluşturulmuştur. Geleneksel oyun alanının içinde salıncaklar, kaydırak, dönme dolap, tırmanma oyun aletleri bulunur. Basit oyun aletleriyle belirli egzersizler yapılmasını amaçlar. Çağdaş oyun alanlarını inceleyerek çocukların oyun oynarken heyecan duygusunu da öne çıkarır. Geleneksel oyun alanları gibi basit, kolay çözülebilen bir tasarım yoktur. Farklı yükseklikleri birbirine bağlayan ana yapı sayesinde çocuğun kendini bir masal filminde hissetmesini de sağlar. Renklerin canlılığı, zıt renklerin yanında yumuşak geçişler, oyunun hızındaki ani iniş çıkışlar çocuğun gelişimine katkı sağlar. Maceracı oyun alanlarını diğer oyun alanlarından ayırtıran en önemli özellik sabit durağan olmayıştır. Çocuğun oyun alanında çevresini tanımlaması beklenir. Mekandaki malzemeleri farklı yorumlar katarak kendisine ait bir oyuncağa çevirebilir. Yaratıcı oyun alanlarında amaç tasarım yapmaktır. Çocukların çamur, toprak, kil, su gibi malzemeleri kullanarak karşılaştığı sorunlara farklı çözümler üretmesi beklenir. Sabit oyun materyalleri (salıncak, kaydırak vb.) ne kadar az kullanılırsa yaratıcı oyun alanları o kadar işlevine uygun tasarlanmış olur.

Günümüzde gelişen olumsuz kent sonuçları ebeveynlerin çocuklarını spora yönlendirmeye teşvik etmiştir. Ebeveynlere göre spor da bir nevi oyun sayılabilir. Ancak çocukların oyun tanımı ve spor tanımı birbirinden çok ayrı iki kavramdır. Oyun daha bireysel, eğlence içerikli kendilerine ait bir kavramken spor daha kontrollü, yarışma kavramını içinde bulandıran bir terimdir.

“Zaman içinde durağanlaşan yetişkinleri hareketten uzaklaştıran koşullar aynı yetişkinler gibi çocukları da hareketten uzaklaştırmıştır. Çocuklar için sosyallik kavramı artık bilgisayar başına taşınmıştır. Bedensel aktivitelerin yerini online oyunlar almıştır. Uygun bir ortamda sosyalleşemeyen bireyler gelecek hayatında iletişim eksikliği, özgüven sorunu gibi sorunlar yaşarken hareket etmeyişi aynı zamanda günümüz tehditi obezite gibi sağlık sorunlarını da ortaya çıkarır. Yine kent sorunu olarak ele alacağımız trafik artışı ebeveynlerin çocukların günlük hayatındaki 1-2 saatini araç içinde okula ulaşmasını sağlar. Bu durum yine obezite sorunlarına işaret eder. Aynı zamanda çocuğun kentle etkileşim içinde bulunmasını engeller. Çocuğu kentten bu kadar uzak tutup ergenlik çağında birden bire hayatın içine bırakmak çocuğun kente dair korkularını tetikler. Avrupa’da çocukların okula araçla gitmesi yaşam çevresi ile çocuğun ilişkisi bakımından sorgulanarak, çocukların okula yaya olarak ulaşımını sağlayacak bir yöntem geliştirilmiştir. “Walking School Bus” yürüyen okul otobüsü ya da yürüyen servis projesi çocukların okula yürüyerek gitmelerini hedeflemektedir” (aktaran: Erman, 2014) Özellikle küçük yaş aralığında bulunan çocukların çevresini taklit ederek ilerlediği kanıtlanmıştır. Walking School Bus projesiyle çocuğun çevresini gözlemlemesini, trafikte nasıl hareket etmesini kendi gözlemleriyle öğrenmesini, sosyal hayata daha çok uyum sağlamasını sağlar.

3. ÇOCUK DOSTU KENT

Çocukların geleceğin yetişkin adayları olduğunu unutmamak gerekir. Sağlıklı, mutlu gelişen bir nesil geleceğe olumlu şekil verebilir. Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk de “Çocuklar geleceğimizin güvencesi, yaşama sevincimizdir. Bugünün çocuğunu, yarının büyüğü olarak yetiştirmek hepimizin insanlık görevidir.” Sözleriyle çocukların birer yetişkin adayı olduğunu belirtmiş geleceği çocuklara emanet etmiştir. Dünyayı çocuklar için uygun bir hale getirmek için yapılan sözleşmeler, söylenen her söz kenti korunaklı, çocukların sosyal alanlarına uygun çözümler getirmeyi hedefler. Dünyadaki tüm çocuklar için alınan kararlardır.

Kentsel mekanları çocuk ve yetişkin olarak iki ayrı şekilde düşünürken dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 10'unun engelli bir birey olduğunu göz ardı etmemek gerekir. Bu %10'luk kesiminin 200 milyonunu çocuklar oluşturur. Şu an yapılan şehir planlamasında çocuklar için olumsuz şartlara sahip kent özellikleri “engelli çocuklar” için çok daha olumsuz şartlara sahiptir. Her çocuk için erişilebilir kent tasarımı yapılmalıdır. Nasıl çocukları kentten uzaklaştırmak onların özgüven eksikliği gibi problemlere yol açıyorsa çocukları da kendi içinde “engelli – engelsiz” ayrımı yapmak engelli bireyler için bir ayrıcalık sağlamaz.

Her çocuk kenti en çok kullanan aktif katılımcıdır. Çocukların sokakta tek başına güvenli bir şekilde yürümesini sağlamak, yeşil alanlara sahip bir şehir oluşturmak, çocukları istismar, şiddetten korunmalarını sağlamak, eğitim, kültür, sanat gibi temel haklarını veren bir şehir, dinini, ırkını, cinsiyetini, engel durumunu göz önünde bulundurup her çocuğun erişebilir bir şehir tasarlamak gerekmektedir.

Kent içinde dış mekan tasarımında doğa ile bütünleşen alanlar oluşturmak gerekir. İnsanların dinlenebileceği stresini azaltabileceği alanlar oluşturmak gerekir. Yarı açık mekanlarla gölge, yağmur gibi olumsuz etkiler en aza indirilir. Estetik alanların olması insanın içinde daha rahat etmesini sağlar.

“Kuzey Avrupa ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkede özellikle sokakların çocuklar için önemi fark edilerek çocuklar için daha yaşanılır kılınması için farklı isimler altında bir takım düzenlemelere gidilmekte olduğu da görülmektedir. Bu düzenlemeler ile aynı mekânda yaşayan insanların birbirleri ile iletişim kurmaları sağlamak vasıtası ile toplumsal bağların kuvvetlendirilmesi de amaçlanmaktadır.” (Tandoğan, 2014)

Woonerf:

Woonerf Hollanda'da ortaya çıkan sokakların çocuk için korunaklı hale getirilmesini sağlayan bir sistemdir. Sokak trafiğini azaltmak ister, böylece çocuklar sokakta oyun oynayabilirler, dinlenme ve oturma mekanları da oluşturarak güvenli mekanlar oluşturur. Sokaktaki araç hızı yaklaşık 15 km/s hızla ilerleyebilir. Bu da aracı neredeyse durağan bir pozisyona sokar.

Home Zone:

İngiltere'de ortaya çıkan çocuk dostu şehir etkinliğidir. Yaya ve taşıtların sokakta eşit haklara sahip olduğunu savunur. Woonerf'te olduğu gibi burada da taşıtlara hız sınırı getirilir. Böylece insanları hareket etmeye, bisiklet kullanımına özendirir. Yeşil alan ve oturma birimleri yol şeritlerini bölücü etkiye sahip olur. Sokağa girişte kapı, renk farklılıkları, ana girişte yolda daralmalar “home zone” alana girdiğini sürücüyü anlatır. Böylece sürücü hız sınırını azaltır.

Oyun Alanının Şehir İçindeki Yeri ve Tasarımı

Oyun kavramını ele aldığımızda her çocuk için barınma hakkı, beslenme hakkı kadar önemli bir hakka sahip olduğunu gördük. Oyun sayesinde enerjisini kullanmayı, bedensel aktivitelerini, yeteneklerini geliştirir. Oyun oynarken her bireyi yaşına göre ayrı ayrı ele almamız da gerekir. Oyun araçları tek seferde birden fazla yakın yaş gruplarına da hitap etmelidir. Böylece çocukların farklı yaş gruplarıyla da konuşup anlaşılabilir hale gelmesi sağlanır.

Çocukların oyun alanı ev çevresine yakın, okul gibi alanlarda şekillenir. Oyun alanlarının tasarımında eskisi kadar açık mekanlardan yararlanılmamaktadır. Bu durum çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratır. Şehir içinde konutun yoğunlaştığı bölgelerde oyun alanları için açık yeşil alanlar tasarlanmalıdır. Bu bölümlerde trafik azaltılacak önlemler alınmalıdır. Örneğin 3-4 yaş aralığında bir çocuğu ele alırsak tek başına evinden çıkıp oyun alanına güvenli bir şekilde ulaşabilmelidir. Ancak o çocuğun evi ile oyun alanı arasında ana yol gibi trafik yoğunluğu çok olan bir caddeye sahip olması tek başına gitmesini engeller.

Şehir tasarımı yapılırken o bölgede yaşayacak bireyler için ayrı ayrı aksiyon çapı hesaplanır. Çocukların da tek başına ulaşacağı park alanlarına ulaşabilecek aksiyon çapı 50 metre ve 200 metre arasındadır. Bu göz önünde bulundurularak dengeli bir yeşil alan, oyun bahçesi yerleşimi yapılmalıdır.

Oyun alanları tasarlanırken farklı elemanlar içermelidir ki birden çok çocuğa hitap etmelidir. Konutlara mesafe alanı uygun olmalıdır. Oyun alanlarının iç tasarımı yapılırken çocukların boyu göz önünde bulundurulmalıdır. Devasa kütleler yapıp çocuklar korkutulmamalıdır. Örneğin alçak çim duvarlar kullanılabilir. Çocukların oyun alanlarından ne olursa olsun ayrılmak istemeyişi genel bir gerçektir. Bu durum göz önünde bulundurularak gölge alanlar tasarlanmalıdır. Yarı açık, yarı kapalı tasarımlar ilgi çekici olmasının yanı sıra gölge alanlara da olanak sağlar. Çocukların tuvalet ihtiyacı yetişkinlere göre daha farklıdır. Park tasarımında tuvalete sıkça yer verilmelidir. Oyun alanlarının etrafında ebeveynler için kamelya ihtiyacı yeterli sayıda olmalıdır. Yakın çevresinde kafeler, büfeler bulunmalıdır. Park içindeki taş, materyallerin demir kullanımı azaltılmalıdır. Yaralanmalarını önleyecek daha yumuşak materyal kullanımı gerekir.

4. SONUÇ

Şehirlerin yaşanılabilir hale gelmesi için iki etmen vardır. İnsan ve mekan. İnsanın ana karakterini oluşturan zamanı çocukluk çağıdır. Çocuk, toplumun geleceği için en önemli adaydır. Bir çocuk geleceği olumlu da olumsuz da şekillendirebilir. Geleceğin olumlu bir yönde ilerlemesi için bireyin çocukluk çağında zihinsel gelişimi, beden gelişimi, sosyal hayatı, yaratıcılığı sağlıklı bir şekilde tamamlanmalıdır. Bir şehir içindeki her türlü mekan, sosyal aktivite, oyun alanı her birey için erişilebilir olmalıdır. Bir çocuğun şehir içindeki ulaşılabilirliği göz önünde tutularak şehir tasarımı yapılmalıdır.

Çocuklar, kenti en yoğun şekilde kullanan kullanıcı grubudur. Bu sebeple kentsel mekan tasarımını çocuklara göre yapmak şaşırtıcı değildir. Bir çocuk için oluşacak sorunları kaldırmak şehrin yaşanılabilir hale gelmesini sağlar. Çocukların da devlet içindeki her birey gibi ihtiyaçları göz ardı edilemez. Şehrin içinde oluşturulacak park alanları birden fazla yaş grubuna hitap edebilmelidir. Oyun alanları içinde ayrı amaçlara hitap eden alanlar oluşturulmalıdır. Çocukların yaratıcı zekası, bedensel zekası ortak noktalarda buluşturulmalıdır.

Oyun alanlarının konumu ayarlanmalı, hava koşullarına karşı gerekli önlemler alınmış olmalıdır. Gerek yarı açık mekanlar yapılmalı, gerek çocuğun tek başına evine ulaşması sağlanmalı, gerek çocuğun kent ile iç içe olurken kendini güvende hissedeceği alanlar tasarlanmalıdır. Belirli zaman aralıklarıyla ebeveyninin yanı sıra tüm insanlara çocuğun hakları olduğu, onun özgürlüğüne kısıtlama getirilmeyeceği, çocuğun güvenli alanını bir anda karartamayacaklarını anlatmak gerekli eğitimler halka da verilmelidir.

Zaman sürekli geçmektedir, geçen zamanla birlikte insanoğlu gelişir. Çocuklar için tasarlanacak yapılar eğer zaman içindeki ihtiyaçlara ayak uyduramazsa insanoğlu hep en baştan başlar. Zamanı ilerletmek çocuğu ilerletmekten geçer. Sokakların, açık oyun alanlarının çocuklar üzerindeki etkisi dikkate alınmalıdır. Tasarımcılar geçmişte çocukluk çağındaki sorunları gelecek kuşakların yaşamaması için tasarımlar yapmalıdır.

KAYNAKÇA:

- ÖZSERVET, Y. ve Küçük, E. (2015). *Çocukların şehri üzerine*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- ERGEN, S. (2000). *Sokakların Çocuk Oyun Alanı Olarak Kullanılabilirliğine İlişkin Bir Yöntem Denemesi: Süleymaniye Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- DEMİR, C. (2006). Kent Kimliği Geliştirme Sürecinde Mekansal Model Tasarımı ve Kent Plancılarının Rolü. TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, *Planlama*, S: 37 (2006,3), s. 117-122.
- TANDOĞAN, OKŞAN VE ERGUN, NİLGÜN (2013), "Küçük Ayasofya Mahallesi'nin "Çocuk Dostu Çevre Açısından İrdelenmesi", *Planlama*, S: 23 (3), s.134-146.
- PARLAK, H. (2019). *Çocuk Dostu Kentleşme Girişimi ve Türkiye'de Çocuk Dostu Kentler*, Yüksek Lisans Tezi, KATÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- AKSU, O. ve ULU, F. *Çocuk Oyun Alanları Ve Trabzon Kenti Ölçeğinde Bir İnceleme*. Doğu Karadeniz Ormancılık, Araştırma Müdürlüğü. S. 102-109.
- ÜNDER, N. (2014). Çocuk ve Oyun Mekanları. "Çocuk ve Oyun Mekanları" başlıklı makalenin tüm hakları yazarı Psk. Nurhan ÜNDER'e aittir ve makale, yazarı tarafından tavsiyeediyorum.com (<http://tavsiyeediyorum.com>) kütüphanesinde yayınlanmıştır.
- USLU, A. (2008). Engelli Çocuklara Dost Oyun Alanı ve Dış Mekan Tasarımı. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, Cilt 8, Sayı: 1-2. s. 67-86.
- USLU, A. ve GÜNEŞ, M. (2017) Engelsiz Kentler- Herkes İçin Erişilebilir Kentler. *Uluslararası Peyzaj Mimarlığı Araştırma Dergisi*, S: 1 (2). s. 30-36.
- TANDOĞAN, O. (2014) Çocuk İçin Daha Yaşanılır Bir Kentsel Mekan: Dünyada Gerçekleştirilen Uygulamalar. *Megaron Dergisi*, S: 9 (1) s. 19-33
- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/birlesmismilletler.pdf (ET: 19.06.2020)
- Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu, http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 (ET: 19.06.2020)
- ERMAN, O. (2014) Kent Yaşamında Çocuk. *Güney Mimarlık Dergisi*, Sayı 16 s. 10-13
- ÖZERK, B. (2014) 21. Yüzyıl Kentinde Çocuk Olmak, *Güney Mimarlık Dergisi*, Sayı 16 s. 14-16
- HÜROL, Y. ve GÖKMEN, H. (2008). *Çocuk Dostu Kent*, 1. Çocuk, Kent ve Mimarlık Ulusal Buluşması, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 21-22 Kasım 2008, Ankara.